

Lektsioonid: Ho 10:12–13; Jh 4:31–38

Jutlus: 1Kr 3:7–15

Laulud: 272 (1–3); 240 (1–4, 5); 183 (1–4); 303 (1–5)

Nõnda siis ei ole midagi see, kes istutab, ega see, kes kastab, vaid Jumal, kes kasvatab. Istutaja ja kastja teevad sama tööd, aga kumbki saab oma palga vastavalt oma vaevanägemisele. Sest Jumala kaastöölised oleme meie; Jumala põllumaa, Jumala hoone olete teie. Mulle antud Jumala armu järgi olen ma kui tark hooneehitaja rajanud aluse, aga teine ehitab sellele. Igaüks vaadaku siis, kuidas ta ehitab! Jah, teist alust ei saa keegi rajada selle kõrvale, mis on juba olemas – see on Jeesus Kristus. Kas keegi ehitab sellele alusele hoone kullast, hõbedast, kalliskividest, puudest, heintest või õlgedest – kord saab igaühe töö avalikuks. Issanda päev teeb selle teatavaks, sest see ilmub tules, ja tuli katsub läbi igaühe töö, missugune see on. Kui kellegi töö, mis ta on ehitanud, jääb püsima, siis ta saab palga. Kui kellegi töö põleb ära, siis ta saab kahju, aga ta ise päästetakse otsekui läbi tule.

Meie tänane kirjakoht lähtub apostel Pauluse manitsussõnadest tema rajatud Korintose kogudusele. Loeme kolm salmi meie kirjakoha eel 1Kr 3:4–6: „Sest kui üks ütleb: „Mina olen Pauluse poolel!”, teine aga: „Mina Apollose!” – eks te siis ole nagu inimesed ikka? Mis on siis Apollos? Mis on Paulus? Teenrid, kelle kaudu te olete saanud usklikuks, nõnda nagu Issand igaühele on andnud. Mina istutasin, Apollos kastis, kuid Jumal laskis kasvada.”

Näeme, et Korintose koguduses on tekkinud parteid, kellest üks hoiab Apollose, teine Pauluse poole. Kes oli Apollos? Ap 18–19 järgi oli Apollos Aleksandriast pärit juut, vahva kõnemees ja vägev kirjaseletaja, keda oli tundma õppinud ka Korintose kogudus. Niisiis oli koguduse meelest tegu kahe usumehega, kellest üks meeldis rohkem ühele seltskonnale, teine teisele.

Paulus manitseb nüüd kogudust mitte selles mõttes, et tema on kuidagi parem usumees kui Apollos, vaid selles mõttes, et nii tema, Paulus kui ka Apollos on ühe ja sama töö erinevate lõikude täitjad. Selle töö teostaja on Jumal, Paulus ja Apollos on ainult kaastöölised: Paulus rajas koguduse, st istutas, Apollos jutlustas, st kastis. Siiski, nagu Paulus ütleb, teevad mõlemad sama tööd ja nende erinevus on ainult selles, kui palju nad selle tööga vaeva näevad. Ja isegi selle vaevanägemise määra üle pole kogudusel voli kohut mõista, sest jutlustajad on kutsunud Jumal ja vaid Tema saab viimselt oma kaastööliste tööd hinnata.

Tundub siiski, et Pauluse eesmärk pole siin mitte kaitsta koguduse vaimulikke kogudusepoolse ebamõistliku hindamise eest, vaid see, et kogudus peaks püüdma säilitada ühtsust. Ühtsust rõhutab Paulus ju juba kirja algul 1Kr 1:10: „Ma kutsun teid üles, vennad, meie Issanda Jeesuse Kristuse nime pärast, et te kõik räägiksite ühtviisi ja et teie seas ei oleks lõhesid, vaid et te oleksite ühte liidetud samas meeles ja samas nõus.”

Kuidas aga saavutada ühtsust inimeste hulgas, kes ju paratamatult on erinevad isiksused, erineva taustaga ja arvavad seetõttu asjadest eri moodi? Ja ka Paulus ise on probleemi ees: kuidas säilitada oma autoriteeti misjonärina ja samas end mitte liialt esile tõsta? Niisiis, kuidas saab kogudus kõigi erinevuste juures jääda ühtseks?

Paulus teab lahendust: „Jah, teist alust ei saa keegi rajada selle kõrvale, mis on juba olemas – see on Jeesus Kristus.” Seega, igasuguse ühtsuse aluseks erisustes saab ainult olla ainult inimestest kõrgemal seisev olemine, Jumal. Jumal aga on ilmutanud end inimestele Jeesuses Kristuses ja seetõttu on ainuvõimalik ühtsuse alus inimeste vahel Kristus.

Nüüd on aga küsimus selles, kes ja kuidas sellele Kristuse alusele ehitama hakkab.

Mulle tundub, et selle kirjakoha puhul mõeldakse tavaliselt nii: see ehitaja on iga kristlane – sina, mina, meie, teie. Ja tuntud salm, mis järgneb meie kirjakohale „Eks te tea, et te olete Jumala tempel ja teie sees elab Jumala Vaim” loetakse samuti viitavat üksikisikule – mina olen Jumala tempel ja minu sees elab Jumala Vaim. Mina ise ei tohi oma ihu, Jumala templit rikkuda, sest muidu ei taha Jumala Vaim selles elada.

Siiski näib, et piibliuurijad ei seosta neid hooneehitajaid ja neid, kelle ihu on Jumala tempel, mitte üksikisikuga, vaid kogudusega: kogudus on see, kes midagi ehitab (nt Hans Conzelmann „Der erste Brief an die Kronther“, 1969, lk 95). Või siis on hooneehitajad ka koguduse õpetajad: koguduse vaimulikud juhid on need, kes kogudust ehitavad (17. sajandi inglise teoloog Matthew Poole).

Selline käsitlus aga ei võta vastutust üksikult koguduseliikmelt, sest temagi on ju üks kivi sellest hoonest. Üksikisiku vastutusest tulebki selle kirjakohaga seoses natuke enam kõnelda.

Teatavasti on meie tänasest kirjakohast see osa, mis kõneleb Kristuse alusele eri materjalist ehitamist ja millest osa igaveses tules ära põleb, roomakatoliku teoloogias puhastustule ehk purgatooriumi üks peamisi põhjendajaid. Roomakatoliku õpetuse järgi on purgatoorium ehk puhastustuli nende seisund, kes surevad Jumala sõpruses ja on kindlad igaveses pääsemises, aga kes vajavad taeva õndsusse sisenemiseks veel puhastamist.

Ent võib-olla ilmnebki selles, et Paulus ei kõnele siin mitte üksikisikust, vaid kogudusest, protestantluse purgatooriumi-kriitika tuum: Kristuse alusele ei ehita mitte üksik kristlane, vaid kogudus. Või isegi nii, et Jumal ise on see, kes oma kogudust Kristuse alusele ehitab.

Samas on aga iga koguduseliige vastutav selle hoone kvaliteedi eest. Kui inimesel pole usku Jeesusesse Kristusesse, siis osutub ta selles hoones selliseks materjaliks, mis Jumala tulele (millest kõneldakse mitmes kohas Piiblis) vastu ei pea, vaid põleb ära. Samuti proovitakse Jumala tules läbi inimese armastusteed: kui neist Jumala tules midagi järele ei jää, siis ei pääse õndsusse ka inimene, kelle armastustegusid Jumal ei arvesta.

Niisiis püüab tänane kirjakoht meid kui kristlasi kõnetada kahes paralleelses mõttes. Esiteks sellega, et koguduses olgu vaimulikus mõttes ühtsus, ehkki kogudus koosneb ju eri isiksustest. See viib mõtted ka kirikule ja kogudusele, milles meie elame ja teenime. Kas meie kirikus on ühtsus?

Kui vaadata tagasi meie EELK 109-aastasele ajaloole, siis saaks vastata „jah” ja „ei”. Alati on olnud teoloogilisi voole, mis vahel tunduvad üksteisega nii suures vastasseisus olevat, et mängus on lausa kiriku lõhenemine. Teisalt on kirik siiski säilinud ühtsena, sest ta pole rajatud inimlikule, vaid Kristuse alusele.

Kirikut võiks ehk kujutleda suure gooti katedraalina, mida Jumal eri aegade kristlastest ehitab. Jumala tules võib sellest osa ära põleda, kuid mitte kõik. Umbes nii, nagu jäi pärast mõne aasta tagust tulekahju püsima Jumalaema kirik Pariisis. Kahju sündis, kuid kirik jäi siiski suures osas püsima.

Teine mõte, mida meie kirjakoht meile täna südamele paneb, on see, et meie oleksime üksikkristlastena need, kes jäävad selles kogudusehoones püsima, kui Jumala tuli selle läbi katsub. Selleks on meil tarvis usku Kristusesse ja meie usust tulenevaid häid tegusid ligimese kasuks.

Seega, viimselt saab iga kristlane loota üksnes Kristusele, kes on oma koguduse rajanud maa peale selleks, et iga inimene saaks usus olla selle koguduse-ehitise hävimatu liige. Jumala tuli võib meid läbi katsuda, kuid usus, lootuses ja armastuses saame jääda püsima.

Aamen.